

Zemní práce

Základové konstrukce

Zakládání staveb

- Je jedním ze základních oborů stavebnictví zahrnující návrh základů a volbu vhodné metody provádění základů a s tím spojené provádění zemních prací.
- Zakládání staveb úzce souvisí s mechanikou zemín – tj. vyšetřování mechanického chování zemín.
- **Základy** = konstrukce přenášející veškeré zatížení ze svislých konstrukcí do **základové půdy**, tj. část zemské půdy.
- Stavba má být založena tak, aby jednotlivé části objektu **rovnoměrně sedaly** do základové půdy.
- Vyloučení trhlin v konstrukcích.

- **Druhy základů** - plošné – pásy, rošty, patky, desky
- hlubinné - podporují plošné základy piloty, šachtové pilíře, studně a kesony

---

Přípravné práce

1. Průzkum staveniště – spočívá v geologickém průzkumu základové půdy.

1.1 předběžný průzkum – slouží pro výběr staveniště.

1.2 podrobný průzkum – již na vybraném staveništi.

Provádění sond a zatěžovacích zkoušek základové půdy, zjišťování hladiny spodní vody.

Sondy - **kopané** (jámy, šachty) max. do 8 m (min. 1,2 x 1,8 m),
- **vrtané** do 100m hloubky o průměru 100 až 300 mm,
- **beraněné**.

Rozmístění a počet sond – závisí na velikosti staveniště, půdorysném tvaru stavby, na zatížení – **min. 3 sondy** mimo plochu budoucích základů vzdáleny 20 až 50 m od sebe.

Hloubka sondy – na únosnou část zeminy (na úroveň zákl. spáry).
- odběr vzorků zeminy, vody => laboratorní zkoušky =>
=> **určení geologického profilu území a stanovení únosnosti zeminy.**

Moderní metody – gravimetrické, magnetické, geoelektrické, radioaktivní, geotermické a geochemické.

Roznášení zatížení v základové půdě

- **Návrh základů** vychází z celkového zatížení (stálého a nahodilého) přenášeného do základů ze svislých konstrukcí.
- **Základová spára** = plocha, ve které se konstrukce základu stýká se základovou půdou.
- Tlaková zatěžovací síla se **přenáší do hloubky** půdy pod úhlem 45° až 60°. S hloubkou pod základy se tlak zmenšuje.
- **Hloubka založení** má vliv na velikost sedání stavby. Větší hloubka = menší sedání.
- **Púdorysný tvar základů** – má vliv na hodnotu stlačení zeminy. Nejmenší **sedání** má kruhový, pak čtverec a nakonec obdélník základ.
- Základ o menší **púdorysné ploše** vykazuje menší sedání než základ větší plochy.
- **Překrývání vlivu zatížení** u základů blízko sebe umístěných.

Hloubka založení

- **Hloubka založení** = rozdíl úrovně základové spáry a nejbližšího bodu terénu u základů.
- Stanovuje se s ohledem na - stabilitu a sedání stavby,
  - klimatické vlivy (promrzání, vysychání půdy,
  - geologický a hydrogeologický profil půdy.
- **Min. hloubka založení** je dána klimatickými vlivy - **promrzáním půdy**
  - min. h = 800 mm** od upraveného terénu – běžný terén (mimo horské obl.)
  - min. h = 500 mm** – skalní a poloskalní půdy, pod vnitřními stěnami
  - min. h = 1 200 mm** – v soudržných zeminách s hladinou spodní vody v hloubce menší než 2 m
- **Zlepšení základové půdy** – nahrazení jinou zeminou (polštáře),
  - zhutněním, odvodněním,
  - přísadami do zákl.půdy (injektáž, vápno nehašené +polit),
  - vysoušením.

Úprava základové půdy - hutněno

Zemní práce

(odkopávky, výkopy, násypy, zásypy) – ČSN 733050

Před zahájením zemních prací – **skrývka ornice** cca tl. 300 mm
- **vytyčení stavby** – přesné umístění

Podklad pro vytyčení stavby = **situační výkres**, podle něho se provede vytyčení obvodu stavby a obrysu výkopu (jámy).

Způsob provádění - pomocí **vápna**, vytyčovacíh **kolíků** a následně pomocí **laviček**.

Odkopávky - plošné odstranění terénních nerovností, také skrývka ornice (150-300)..

Výkopy – zemní práce prováděné (hloubené) pod úroveň terénu. -

- **stavební jámy** - výkop o rozměru > 2 x 2 m,
- **stavební rýha** - převládající je délka, šířka < 2 m,
- **stavební šachta** – převládající rozměr je hloubka, do 36 m².

Zásypy – vyplň prostorů pod úrovní terénu až do úrovně tohoto území. Obvykle ze sypkých materiálů, které se hutní po max. 0,4 m.

Násyp – sypaná vrstva na povrchu území.

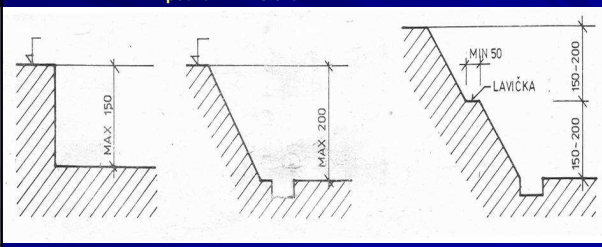

Zajištění stěn výkopů

Zajištění proti sesunu

(závisí na vlastnostech zeminy - úhel vnitřního tření apod., výšce a sklonu stěny výkopu, vodě apod.)

- **svahováním** viz. sklon 1:0,25 – 1:2,5 dle druhu zeminy,
- **roubením**,
- **podzemními stěnami**.

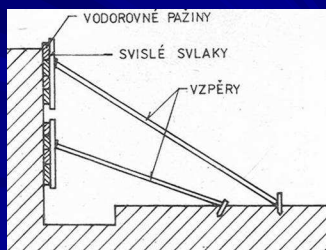

Roubení stěn

Není-li možno výkopy svahovat – omezený prostor staveniště – provádí se výkopy se svislými stěnami zajištěnými **roubením** nebo **podzemními vetknutými stěnami**.

Roubení se skládá z: - **pažení** (ve styku se zeminou) svislého, vodorovného či šikmého, ze dřeva či oceli;
- **rozepření** (šikmé či vodorovné), zachycuje vodorovný tlak zeminy na pažení.

Ke svislé stěně výkopu se přiloží pažiny, které se překládají svlaky a zajišťují se vzpěrami. Používá se tam, kde nelze svahovat pro nedostatek prostoru

---

Pažení záporové – je z vodorovných pažin zasunutých do svislých ocelových I nosníků (po 2 m) založených do půdy na hloubku min. 1,5 m. Záporny jsou ocelová lana kotvená šikmo (předepnutá) do zeminy výkopu a zabetonovaná.

Zápora – předepnuté ocelové lano v kotvě

Základy

Základy – přenášejí zatížení od všech konstrukcí do základové spáry.

Základová spára – vodorovná rovina, kde se základ stýká se základovou půdou a působí v ní kontaktní napětí.

Rozdělení: A/ plošné,
B/ hlubinné.

→ **A/ plošné základy**

Typy dle tvaru: 1/pásy, 2/patky, 3/desky, 4/rošty.

Materiál: beton, kámen, ŽB, cihla

Min. hloubka založení: 800 -1200 mm pod povrch, základová spára v nezámrazné hloubce.

Použití: tam, kde je dostatečně únosná základová půda v malé hloubce pod terémem. Velikost plochy základů závisí na vlastnostech zákl. půdy a zatížení stavbou.

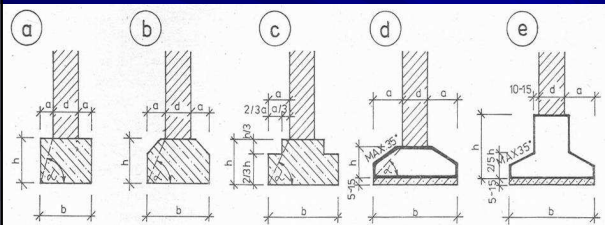
A1/ Základové pásy

Materiál: beton prostý, (ŽB), lomový kámen, prefabrikovaný dílec.

Šířka zákl. pasu: vypočítává se ze zatížení stavby, přípustného namáhání zákl. půdy. Rozšíření zákl. pasu pod zdi min. 100 mm.

Tvar: obdélníkový, lichoběžníkový, stupňovitý, deskový, žebrový.

Použití: pro založení stěn od 6 N/m², tzn. přibližně příčka tl.150 mm, v. 3 m. (Lehčí příčky se ukládají přímo na vyztužený podkladní beton).

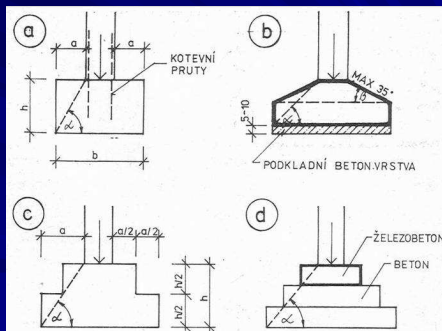

A2/ Základové patky (monolitické, montované)

A2.1/ Monolitické - z prostého betonu – 1 a 2 - stupňová
 (úspora betonu, do půdorys. rozměrů 2 m;
 - z ŽB – podklad pod patku cca 100 mm.

Patky monolitické

A2.2/ Patky montované
 - s kalichem - do nichž se vkládá sloup,
 - plná - sloup je - spojen pomocí ocelových trnů, ke kterým se sloup přivaří.

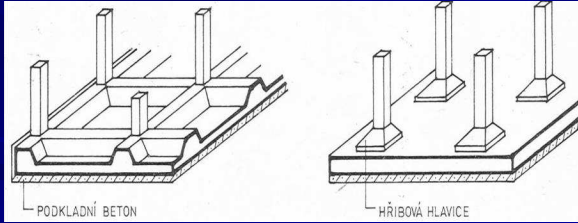

A3/ Základové desky

Plošná konstrukce v celém půdorysném rozsahu stavby.

Materiál: vždy ŽB, obvykle tl. 400 – 1200 mm.

Použití: velmi málo únosné zeminy, pro výškové budovy vzhledem k velkému zatížení.

A4/ Základové rošty
Skládají se z podélných a příčných ŽB pásů a tvoří dokonale tuhý celek.
Tvar roštů: obdobný jako u pásů.
Použití: poddolovaná území, seismické oblasti.

The technical drawing shows two views of a grid of reinforced concrete beams. The left view is a perspective drawing showing the beams intersecting at right angles, forming a grid. The right view is a top-down plan view showing the layout of the beams and their connections. The beams are represented by thick lines, and the connections are shown as overlapping or interlocking shapes.

Konstrukční úpravy v základech

1/ Prostup potrubí základem.
 2/ Změna úrovně základové spáry. Výšková změna podlaží, svažité terén
 3/ Zakládání v prolukách

→ 1/ Prostup potrubí základem

→ 2/ Změna úrovně základové spáry
Výšková změna podlaží

Snižení základů do úrovně dané úhlem, pod nímž se v zemině roznáší zatížení

Podsklepená/nepodsklepená část. Stupně pod úhlem 45°, v. max. 500 mm

---

Příklad provádění základových pásů ze železobetonu u nepodsklepené budovy

---

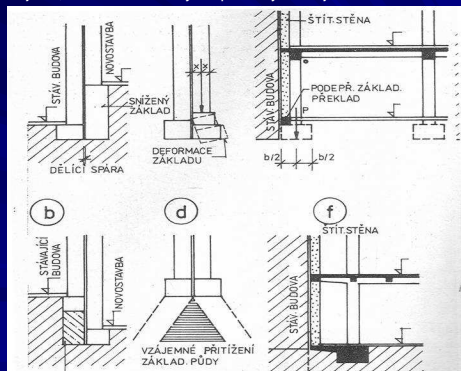

→ 3/ Zakládání v prolukách

– novostavba dilatačně oddělena dělicí spárou od stávajícího objektu, hloubka základových spár vždy ve stejné úrovni

---

B/ Základy hlubinné

Funkce: svislé prvky, které přenášejí zatížení z plošných základů do únosné půdy.

Rozdělení: piloty, kesony, studny.

Použití: při nedostatečné únosné zákl. půdě.

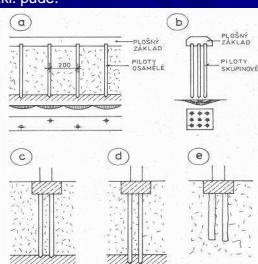
→ 1/ Piloty

Prutové prvky - průměr 120 - 1500 mm,
- průřez kruh.

Materiál: dřevo, beton, ŽB, ocelové.
Dle statického působení - **osamělé,**
- **skupinové.**

Dle způsobu přenášení zatížení - **opřené,**
- **vetknuté,**
- **plovoucí.**

Typy: - **vháněné** vibrováním nebo beraněním (dřevěné, kovové, prefabrikované), do hl. 10 m,
- **vrtané** (betonují se přímo na místě do předem vyhloubeného otvoru).

Obr. 57. Druhý piloty: a) piloty osamělé, b) piloty skupinové, c) piloty opřené, d) piloty vetknuté, e) piloty plovoucí

Mikropiloty

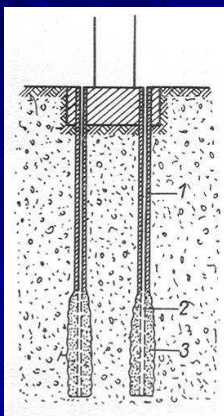
Pro podchycení stávajících základů, v omezených prostorech.

Vrty se paží bentonitovou suspenzí.

Pak se zasune ocelová trubka, kterou se vhání cementová kaše.

Kolem trubky se vytvoří dřík.

Po jeho zatuhnutí proinjektováním zeminy v dolní části se vytvoří vysoce únosná patka.

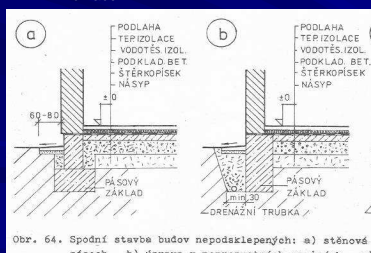

Spodní stavba

- konstrukce nad základy, které tvoří přechod mezi základy a nadzemní částí budovy. U nepodsklepených stěnových staveb se dá říci, že spodní stavba je součástí základů.

Stavbu je nutno izolovat proti pronikání vlhkosti nebo HPV **hydroizolací** (asfaltové nebo plastové pásy) v místě podkladní vrstvy pod podlahou a stěnami.

V nepropustné zemině se provádí odvodnění drenážemi uloženými podél základů.

Výška podlahy nad terénem min. 300 mm.

Obr. 64. Spodní stavba budov nepodsklepených: a) stěnová, b) stavba v nepropustných zeminách.

Hydroizolace spodní stavby

■ VLIVY PŮSOBÍCÍ NA HYDROIZOLAČNÍ SOUSTAVU PODZEMNÍ ČÁSTI BUDOVY:

- 1) **HYDROFYZIKÁLNÍ** (TYP PŮSOBÍCÍ VODY, HLADINA PODZEMNÍ VODY A JEJÍ VÝŠKOVÉ KOLÍSÁNÍ)
- 2) **MECHANICKÉ** (VÝSKYT OTŘESŮ, SOUSTŘEDĚNÝCH NAMÁHÁNÍ - TLAKŮ, PŘETVOŘENÍ ZÁKLADOVÉ PŮDY A OKOLNÍCH KONSTRUKCÍ ATD.)
- 3) **KOROZNÍ** – POD NIMI JSOU ZAHRNUTY VLIVY:
  - - **CHEMICKÉ** (AGRESIVITA PODZEMNÍ VODY, OBSAH CHEM. ODPADŮ ATD.)
  - - **BIOLOGICKÉ** (ŽIVOČICHOVÉ, HLODAVCI, AGRESIVNÍ KOŘENY, PLISNĚ, BAKTERIE)
  - - **TEPELNÉ** (PROCHÁZEJÍCÍ TEPLOVODY)
  - - **ELEKTROMAGNETICKÉ** (BLUDNÉ PROUDY, PŮSOBENÍ STATICKÉ ELEKTŘINY, KABELOVÉ ROZVODY ATD.)

HYDROFYZIKÁLNÍ NAMÁHÁNÍ PODZEMNÍCH ČÁSTÍ BUDOV

A) VLHKOSTÍ PŘILEHLÉHO PÓROVITÉHO PROSTŘEDÍ

- - je to voda v pórech a kapilárah zeminy (nevytváří spojitou hladinu)
  - - šíří se působením kapilárních sil, vypařováním, kondenzací, a to všemi směry
  - - vyskytuje se:
    - ve vodorovných částech nad terénem
    - v silně propustných zeminách pod terénem,
- kde je vyloučen vnik tekoucí vody

B) VODOU PROSAKUJÍCÍ PŘILEHLÝM PÓROVITÝM PROSTŘEDÍM

- - stékající voda se nikde nezdržuje a nevytváří tlak
- - okolní zemina musí být propustná – souč. propustnosti $k > 1 \cdot 10^{-4}$ m/s
- - vyskytuje se:
  - kolem svislých konstrukcí
  - nad vodor. konstrukcemi o spádu min. 3°

HYDROIZOLAČNÍ PRINCIPY

A) PŘÍMÉ

- - monofunkční materiály
- - polyfunkční materiály s H. I. funkcí
- - injektáže
- - impregnace povrchů
- - vzduchové vrstvy
- - elektrokinetické metody
- - tvarové řešení styků
- - těsnění styků

B) NEPŘÍMÉ

- - výběr staveniště
- - umístění objektu
- - tvar objektu
- - úprava okolí objektu
- - drenážní systém kolem objektu

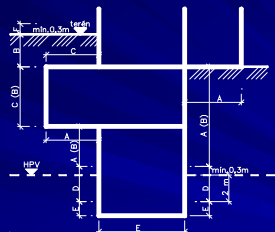

SCHÉMA ROZDĚLENÍ HYDROFYZIKÁLNÍHO NAMÁHÁNÍ PODZEMNÍ ČÁSTI BUDOVY

- A – zemní vlhkost
- B – prosakující voda hornovým prostředím kolem vertikálních částí
- C – voda, hromadící se na horizontálě, podzem. kotelny či stékající kolem níže umístěných vertikálních ploch
- D – tlakové voda o tlaku $< 0,02 \text{ MPa}$ (2m)
- E – tlakové voda o tlaku $> 0,02 \text{ MPa}$
- F – odšťavnětá voda

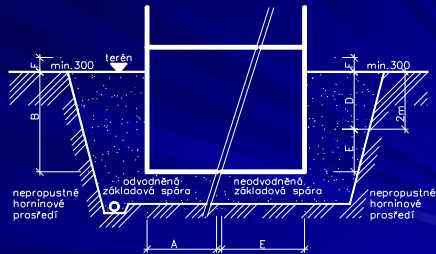

HYDROFYZIKÁLNÍ NAMÁHÁNÍ VE VÝKOPU S DRENÁŽÍ A BEZ DRENÁŽE

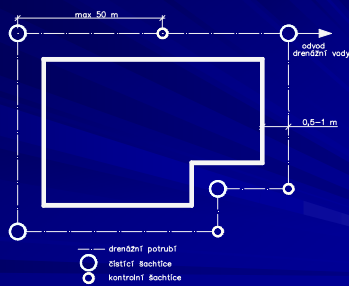

SCHEMA LINOVÉ DRENÁŽE KOLEM OBJEKTU

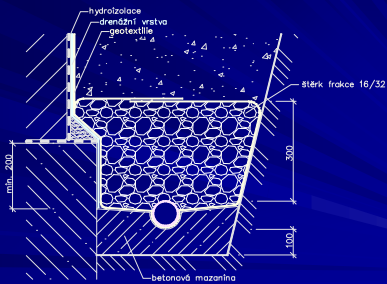

DETAIL ULOŽENÍ DRENÁŽNÍHO POTRUBÍ

NÁVRHY SKLADEB HYDROIZOLAČNÍCH SOUVRSTVÍ

A.

■ PROTI VLHKOSTI PŘILEHLÉHO PÓROVITÉHO PROSTŘEDÍ

- - hydroizolaci může tvořit i větraná vzduchová mezera nebo štěrková vrstva přerušující kapilaritu
- - hydroizolační materiály:
  - nátěry a stěrky v množství dle pokynů výrobce
  - 1x asfalt. pás typu A, R nebo S vlepovaný do asfaltové hmoty a krytý asfaltovou hmotou
  - 1x asfalt. pás typu S volně položený
  - 1x fólie o tloušťce nad 1 mm

NÁVRHY SKLADEB HYDROIZOLAČNÍCH SOUVRSTVÍ

■ PROTI VODĚ PROSAKUJÍCÍ PŘILEHLÝM PÓROVITÝM PROSTŘEDÍM NEBO STÉKAJÍCÍ PO HYDROIZOLACI ■ POD PLOŠNOU DRENÁŽÍ

- **B. Na svislých plochách:**
hydroizolační materiály:
  - nátěry v množství dle pokynů výrobce, obvykle s výztužnou vložkou
  - 1x asfaltový pás typu S
  - 1x fólie o tloušťce 1,5 mm (kontrolované spoje)
  - Speciální hydroizolační systémy (př. Preprufe)
- **C. Na šikmých a vodorovných plochách:**
hydroizolační materiály:
  - 2x asfaltový pás typu S
  - 1x fólie o tloušťce nad 1,5 mm s tlakovou nebo vakuovou kontrolou vodotěsnosti spojů
  - Speciální hydroizolační systémy (př. Preprufe)

NÁVRHY SKLADEB HYDROIZOLAČNÍCH SOUVRSTVÍ

D.

■ PROTI VODĚ TLAKOVÉ DO HLOUBKY 2 m ■ (tlak vody do 0,02 Mpa)

- Svislá hydroizolace musí být vyvedena nad hladinu podzemní vody
- o bezpečnostní úsek (min. 300 mm)
- hydroizolační materiály:
  - 2x modifikovaný asfaltový pás typu S
  - 1x fólie se signální vrstvou o tloušťce nad 1,5 mm (optimálně 2 mm) s tlakovou nebo vakuovou kontrolou vodotěsnosti spojů, příp. s plošným pasivním kontrolním a sanačním systémem
  - 2x fólie 2 + 1,5 mm se zabudovaným aktivním kontrolním a sanačním systémem
  - kombinace výše uvedených dvou fóliových systémů se stavebními konstrukcemi z vodotěsného betonu
  - Speciální hydroizolační systémy (př. Preprufe)

NÁVRHY SKLADEB HYDROIZOLAČNÍCH SOUVRSTVÍ

E. PROTI VODĚ TLAKOVÉ DO HLOUBKY NAD 2 m (tlak vody nad 0,02 Mpa)

Hydroizolační materiály:

- 3x modifikovaný asfaltový pás typu S
- 1x fólie se signální vrstvou o tloušťce nad 2 mm s tlakovou nebo vakuovou kontrolou vodotěsnosti spojů, a s plošným pasivním kontrolním a sanačním systémem
- 2x fólie 2 + 1,5 mm se zabudovaným aktivním kontrolním a sanačním systémem
- kombinace výše uvedených dvou fóliových systémů se stavebními konstrukcemi z vodotěsného betonu
- Speciální hydroizolační systémy (př. Preprufe)

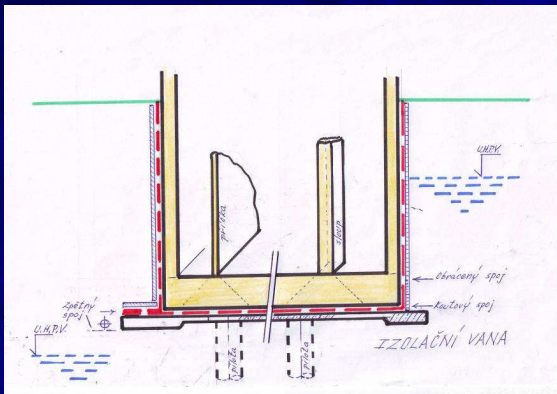

DRUHY SPOJŮ HYDROIZOLACE

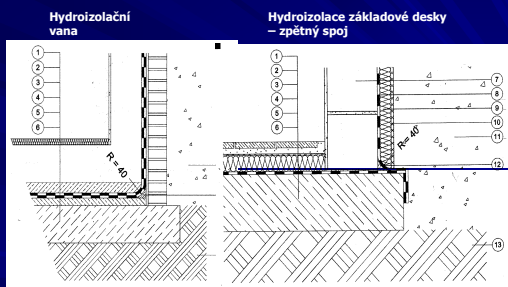

DRUHY SPOJŮ HYDROIZOLACE

Provedení izolační přizdívky u podsklepené budovy

Anglické dvorky = osvětlovací šachty (světlíky)
 - doplňkové konstrukce.
Funkce: osvětlení a větrání prostor objektu pod úrovní terénu.
Materiál: beton, ŽB monolit nebo prefabrikát, plast (MEA prvky).
Konstrukce: provázání s budovou pevně nebo odděleně posuvnou spárou.
Uspořádání: otevřené (nutno odvodnit), zakryté.

Obr. 66. Konstrukce osvětlovacích a větracích šachet: a) šachta oddělená od budovy posuvnou spárou, b) šachta založená na společném základu, c) šachta na vyložené železobetonové konzole

---

MEA-Sklepní světlíky
